NİŞANLILIK

1. **AİLE HUKUKUNUN İLKELERİ**
   - ***Resmi Evlilik İlkesi***
   - ***Evliliğin Yasada Öngörülen***
   - ***Sebeplerle Sona Ermesi İlkesi***
   - ***Eşler Arasında Eşitlik İlkesi***
   - ***Laiklik İlkesi***
   - ***Zayıfların Korunması İlkesi***
2. **TERİM VE KAVRAM**
   - **Nişanlanma , kadın ve erkeğin karşılıklı evlenme vaadinde bulundukları bir hukuki işlemdir.Bu işlem sonucu içine girilen durum ise nişanlılıktır.**
3. **NİŞANLILIĞIN MEYDANA GELMESİ : NİŞANLANMA**
   a. **NİŞANLANMANIN HUKUKİ NİTELİĞİ**
      - **Medeni Kanunun verdiği tanıma göre,nişanlanma evlenme vaadidir.(MK 118/1).Vaadin oluşturduğu hukuki işlemin niteliği ise tartışmalıdır. Bu konuda birkaç görüş ileri sürülmektedir.**
        1. **ÖNSÖZLEŞME GÖRÜŞÜ**
           - **Medeni Kanun,nişanlanmayı evlenme vaadi olarak tanımladığı için bazı hukukçular nişanlanmanın,evlenmenin yapılması borcunu doğuran bir önsözleşme olduğunu savunurlar. Ne var ki , nişanlanmayı bir önsözleşme saymanın bir anlamı ve faydası yoktur.Çünkü, nişanlanma, Borçlar kanununun önsözleşmeye ilişkin kurallarına tabi değildir. Şöyle ki ;**
             - **Borçlar Kanunu (22/1) önsözleşmeyi,asıl sözleşme şekline bağlamıştır.Oysa nişanlanma hiçbir şekle bağlı değildir.Öte yandan,bir önsözleşme yapan (bir sözleşmeyi ileride yapmayı vaad eden) asıl sözleşmeyi yapmaya mecburdur.Ona karşı,borcunu yerine getirmesi için dava açılabilir;bu amacı sağlamak için sözleşme cezası kararlaştırılabilir;asıl sözleşmenin yapılmamasından ileri gelen zararın tazmini genel ilkelere göre dava edilebilir.Oysa MK 119/1'e göre, *"Nişanlılık , evlenmeye zorlamak için dava hakkı vermez".* Yine MK 119/2' ye göre, *"Evlenmeden kaçınma hali için öngörülen cayma tazminatı ve ceza şartı dava edilemez;anca yapılan ödemeler de geri istenemez".* Nihayet önsözleşmenin geçerliliği tarafların cinsiyetlerine bağlı değilken; nişanlanmanın geçerliği, tarafların farklı cinste olmalarına bağlıdır.**
        2. **SÖZLEŞME GÖRÜŞÜ**

- **Nişanlanma, kadın ile erkek arasında karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanları ile kurulan bir sözleşmedir.Fakat Borçlar Kanununa değil Aile hukukuna tabi bir sözleşmedir.Borçlar Hukuku sözleşmelerinde borçlu borcunu ifaya mecburdur.İfadan kaçınan borçlu ,aynen ifaya zorlanabileceği gibi,ifadan kaçınmasından doğan zararları da tazmine mecburdur.Oysa evlenmeden kaçınarak vaadini ihlal eden nişanlıya karşı bu müeyyidelerin hiçbiri uygulanamaz.Ancak Medeni Kanunun özel şartlara tabi tuttuğu tazminat hükmü (MK 120) uygulanabilir.**

b. **NİŞANLANMANIN KURUCU UNSURLARI**

- **Nişanlanma, bir erkekle bir kadın arasında karşılıklı evlenme vaadi (MK 118/1) olduğuna göre,nişanlanmanın kurucu unsurları karşılıklı evlenme vaadi ile bu vaadde bulunanların ayrı cinsten olmalarıdır.Ancak bu iki unsur varsa nişanlanmadan söz edilebilir.**

1. **KARŞILIKLI EVLENME VAADİ**

a. **Evlenme vaadini içeren irade açıklaması,sözle veya yazıyla, açık olarak yapılmış olabileceği gibi, bu arzuyu açıklayan bir davranışla da yapılmış olabilir.**

- **Nişanlanma bir şekle bağlı değildir.**
- **Nişanlanmanın varlığının kesin olarak ispat edilemediği hallerde,nişan merasiminin yapılmış olup olmaması,nişanlanmanın varlığı ya da yokluğunu kabule bir delil teşkil edecektir.Bu bakımdan,tarafların yüzük takıp takmaması ya da nişan merasimi yapılmış olup olmaması nişanın varlığı için önemli değilse de,ileride ihtilafın (uyuşmazlık) çıkması halinde , nişanın varlığı ya da yokluğunu ispat yönünden önemli bir rol oynar.**

b. **Vaadi bizzat nişanlıların kendilerinin yapması gerekir.Diğer bir deyişle temsil yoluyla nişanlanma söz konusu olamaz.Buna karşılık , A'nın K ile nişanlanma arzusunu B aracılığıyla K'ye bildirmesi geçerlidir.Çünkü burada temsil değil bir haberci söz konusudur.**

c. **Acaba , bir tarafın yaptığı evlenme teklifine ne kadar zamanda cevap verilirse nişanlanma oluşur ?**

- **Hemen cevap verilmesi gerektiği açık olarak belirtilmemişse, her evlenme teklifinde karşı tarafa bir münasip düşünme ve karar verme zamanı tanındığı kabul edilmelidir.**

d. **Ancak ciddi olan evlenme vaadleri,yani evlenme amacına yönelmiş vaadler nişanlanmayı oluştururlar.Şayet bir taraf ciddi olmaksızın bir vaadde bulunur,fakat karşı taraf bunu anlamaz ve anlaması gerekmezse,diğer bir ifade ile , ciddi bir vaad saymakta hal ve şartlara göre haklı ise, ciddi olmayan bir niyetle yapılan vaad de bu vaadi yapanı bağlar.Karşı tarafın güveni korunur.Ancak beyanı ciddi olmayan taraf , nişanı bozabilir fakat bunun sonuçlarına katlanır.**

2. **VAAD EDENLERİN FARKLI CİNSİYETTEN OLMASI**

- **Nişanlananlar,ileride evleneceklerine göre, farklı cinsten olmaları gereği kendiliğinden anlaşılır.Taraflardan birinin sonradan cinsiyet değiştirmesi halinde,nişanlılık kendiliğinden geçersiz hale gelir.**

c. **NİŞANLANMANIN GEÇERLİK ŞARTLARI VE HÜKÜMSÜZLÜĞÜ**

- **Bir hukuki işlem olan nişanlanmanın geçerliği ; tarafların ehil olmasına,evlenme vaadinin emredici hukuk kurallarına , ahlak ve adaba aykırı ya da muvazaalı olmamasına nihayet evlenmenin imkansız olmamasına bağlıdır.Nişanlanmada,ne kurucu ne de geçerlik şartı olarak bir şekil aranmamıştır.Geçerlik şartlarından birinin ya da birkaçının bulunmaması , nişanlanmanın hükümsüzlüğüne yol açar.Fakat nişanlanmanın hükümsüzlüğü , genel hükümsüzlük hallerinden farklıdır.**

1. **NİŞANLANMA EHLİYETİNİN KANUNDA ÖZEL OLARAK DÜZENLENMEMİŞ OLMASI**

   - **Tam ehliyetlilerin (MK 10) , nişanlanmayı yapmalarında sorun yoktur.**
   - **Tam ehliyetsizlerin (ayırt etme gücüne sahip olmayanlar) , yapacakları nişanlanmanın kesin hükümsüz olması MK 15 gereğidir.Tam ehliyetsizlerin yasam temsilcileri aracılığıyla da nişanlanmaları söz konusu değildir.Çünkü nişanlanma da kişiye sıkı sıkıya bağlılık gereği temsil yasağı bulunur.Kaldı ki ; tam ehliyetsiz evlenemeyeceği için, nişanlanma evlenmenin imkansızlığı sebebiyle hükümsüz olacaktır.Ayırt etme gücü geçici surette bulunmayan kişi,sonradan ayırt etme gücüne sahip olunca nişanlanmayı kabul ederse , nişanlanma o anda vücut bulur,yoksa ayırt etme gücü yokken yaptığı nişanlanma sağlık kazanmaz.Böyle bir durum söz konusu olmazsa,ayırt etme gücü bulunmadığı zamanda yapılan nişanlanma kesin hükümsüzdür,bundan dönülmesine gerek yoktur.**
   - **Sınırlı ehliyetsiz olan ayırt etme gücüne sahip küçük ve kısıtlılara geline ; MK 118/2 bu hususta, *"Nişanlanma , yasal temsilcilerin rızası olmadıkça küçüğü veya kısıtlıyı bağlamaz"*. demektedir.Sınırlı ehliyetsizle nişanlanan karşı taraf tam ehliyetliyse,o nişanlanma ile (gerek kişisel gerek mali sonuçlar bakımından) bağlıdır.Vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kendisini ehil göstererek karşı tarafı aldatmışsa,bu yüzden karşı tarafa vermiş olduğu zararları tazmine mecbur kalır (MK 452/2).Tam ehliyetli taraf ,karşı tarafın durumunu ister başlangıçta bilsin,ister sonradan öğrensin,sınırlı ehliyetsizin yasal temsilcisine,nişanlanmaya uygun bir süre içinde icazet vermesini isteyebilir (MK 451/2). Bu icazet verilmezse,tam ehliyetli taraf nişanı bozma imkanı elde eder.Nişanlanmaya,diğer hukuki işlemlerdeki genel kuralı uygulayanlar ise,yasal temsilci icazet vermeyince,nişanlanmanın MK 451'e göre hükümsüz kalacağını kabul etmektedirler.**
     - **Veli ya da vasi rızalarını verirken,nişanlanmayı belli bir şarta bağlayabilirler.Yasal temsilcisinin rızası ile birlikte,artık sınırlı ehliyetsiz,nişanlanmanın mali sonuçları ile de bağlı olur.Verilen rıza kural olarak geri alınamaz.Ancak , rıza beyanında sakatlık varsa , rızanın yasal temsilci tarafından TBK m.30 vd.'ye göre iptal edilmesi mümkündür.**
     - **Evlenme için MK 126 ve 127'ye göre verilen izin,doğal olarak nişanlanma için de verilmiş izin anlamına gelir.**

2. **NİŞANLANMANIN,EMREDİCİ HUKUK KURALLARINA,AHLAK VE ADABA AYKIRI OLMAMASI VE EVLENMENİN İMKANSIZ OLMAMASI**

   a. **Evlenme engeli olan hısımlığın,evlenmeye engel olan akıl hastalığının varlığı,evlatlık ilişkisinin bulunması,mevcut bir evliliğin nişanlanmaya engel**

teşkil etmesi,bu engellere rağmen yapılan nişanlanmanın hükümsüz olması,sözleşmenin konusunu teşkil eden evlenme vaadinin yerine getirilmesindeki imkansızlık kadar,böyle vaadlerin kanuna,ahlak ve adaba aykırı olmasının da bir sonucudur.Yani nişanlanma kesin hükümsüzlükle sakattır.Bu sonuç , kesin evlenme engelleri için söz konusudur.Buna karşılık kesin olmayan evlenme engeli , nişanlanmanın geçerliğini etkilemez.

b. **Nişanlı iken ikinci defa nişanlanan kişi, bu davranışı ile birinci nişanı bozmak istemişse , özellikle bunu sözleri ve davranışlarıyla açıklamışsa birinci nişan sona erdirilmiştir;ikincisi geçerlidir.Nişanlılardan birinin,nişandan vazgeçtiğini gösteren davranışı bile nişanlanmanın sona ermesi için yeterlidir.Bir kişi aynı zamanda iki nişanlılığı birlikte yürütmek üzere ikinci defa nişanlanmışsa,ikinci nişanlanma ahlaka aykırılık sebebiyle hükümsüzdür.**

3. **MUVAAZALI (DANIŞIKLI) NİŞANLANMALAR**
   - **Bunlar da hükümsüzdürler.**
4. **İRADE BEYANINDAKİ SAKATLIKLAR**
   - **Taraflardan biri,gerçekte nişanlanmayı istemediği halde,bir zihni kayıtla evlenme vaadinde bulunmuşsa,bu hususta irade beyanlarına ilişkin kurallardan ayrılmak için bir sebep yoktur.Borçlar Kanununda düzenlenmemiş olan bu konuda benimsenen kural,zihni kaydın yapılan beyanın geçerliğini etkilememesidir.Ancak karşı taraf bu zihni kaydı biliyorsa o zaman nişanlanma (işlem) meydana gelmez.**
   - **Nişanlanmada irade beyanının yanılma (hata) , aldatma (hile) ya da korkutma (tehdit,ikrah) yüzünden sakat olmasının sonuçları açısından doktrinde farklı görüşler öne sürülmüştür.Mustafa Dural ve kitabın diğer yazarlarının katıldığı görüş irade beyanı,yanılma , aldatma ya da korkutma ile sakat olan tarafın , irade sakatlığına nişanı bozmak için haklı bir sebep olarak dayanabileceğini kabul etmektedir,yani nişanı bozma imkanı doğar.Nişanın MK 120 uyarınca bozulması için , evlenmenin irade sakatlığı sebebiyle iptalinde olduğu gibi dava açılmasına da gerek yoktur.Nişanı bozmak isteyen tarafın,haklı görülebilecek kısa bir düşünme süresi sonunda derhal bu kararını açıklaması gerekir.**

d. **NİŞANLANMANIN ŞARTA YA DA SÜREYE BAĞLANMASI**

- **Geçerlik şartlarını taşıyan bir nişanlanmanın şarta bağlı olarak ya da bir zaman belirterek yapılması mümkündür.**

1. **ŞART**
   - **Kararlaştırılan şartın geçiktirici ya da bozucu olması mümkündür.Kararlaştırılan şartın ahlaka,adaba ve kişilik haklarına aykırı olması halinde şart geçerli olmaz.**
2. **ZAMAN**
   - **Nişanlananların,nişanlılık durumunun ileri bir tarihte başlamasını kararlaştırmalarına bir engel yoktur.**
   - **1 Martta nişanlanan taraflar, evlenme işlemlerine 1 Hazirandan sonra başlanacağını kararlaştırmışlarsa , nişanlılık ilişkisi 1 Marta kurulmuştur; bundan sonra nişandan dönme , nişanın bozulması hükümlerine tabi olur.**

- **Kurulan nişanlılığın bir süre sonra sona ereceğinin kararlaştırılması durumunda gerçekte ciddi bir nişanlanma yoktur.**

4. **NİŞANLILIĞIN HÜKÜMLERİ**

- **Nişanlılar karşılıklı evlenme vaadinde bulundukları için,nişanlılığın temel hükmü, taraflardan her birinin vaadine uygun davranmakla yükümlü olmasıdır.Bunun kapsamına , evlenmeyi gerçekleştirme ve evlenmeyi engelleyecek davranışlardan kaçınmak, yani sadakat yükümlülükleri girer.**

1. **EVLENMEYİ GERÇEKLEŞTİRME YÜKÜMLÜLÜĞÜ**

- **Evlenme için gerekli işlemlere girişmek ve sonunda gerekli şekilde evlenme iradesini açıklamak yükümlülüğü bu hususdaki vaadin doğal sonucudur.Bir tarafın bu yükümlülüğüne aykırı davranması halinde,genel kurallara göre onun buna zorlanması gerekirse de, Medeni Kanun evlenmenin tamamen serbest irade ile gerçekleşmesine önem verdiği için evlenmeden kaçınan nişanlının evlenmeye zorlanamayacağını açık olarak öngörmüştür. Gerçekten MK 119/1 ' e göre , *"Nişanlılık,evlenmeye zorlamak için dava hakkı vermez"*. Kanunkoyucu, evlenmenin tamamen özgür irade ile yapılmasına o kadar önem vermektedir ki, taraflar evlenme merasimi sırasında dahi evlenmekten vazgeçebilirler.Belirli bir nişan ilişkisinde , bir nişanlının , gerekli zamanda yükümlülüğünü yerine getiremeyeceğinin anlaşılması,diğer nişanlıya,nişanı bozması için haklı sebep bağlar.Bu haklı sebeple nişanı bozan taraf,kusurlu olan diğer nişanlıdan tazminat isteyebilir (MK 120).Fakat bu tazminat , evlenmeden beklenen yararların gerçekleşmemesi yüzünden uğranılan (müsbet) zararların tazmini değil,bozulan nişan yüzünden uğranılan (menfi,evlenmenin yapılacağı inancıyla yapılan) zararların tazmini amacını güder.**

- **MK 119/2, evlenmeden kaçınma halinde,tazminat verilmesinin şart kılınmasını, yani cayma tazminatı ya da ceza şartını da geçerli kabul etmemiştir.Söz konusu hükme göre, "Evlenmeden kaçınma hali için öngörülen cayma tazminatı veya ceza şartı dava edilemez;ancak yapılan ödemeler de geri istenemez". Bu tür anlaşmalar, sadece nişanlılar arasında yapılmaları halinde değil;bir nişanlının üçüncü bir kişi ile yaptığı sözleşmeyle,evlenmekten kaçınma halinde ceza şartı ya da cayma tazminatı ödemeyi kabul etmesinin de geçersiz olacağı belirtilmektedir.**

- **Nişanın bozulmasından sonra yapılacak tazminat anlaşmalarının geçerli kabul edilmesi gerekir.Çünkü artık bu anlaşmaların evlenmeye zorlama etkisi söz konusu değildir.**

2. **SADAKAT YÜKÜMLÜLÜĞÜ**

- **Nişanlılardan her biri, nişanlılığın devamı süresinde,diğer nişanlıya karşı sadakatle yükümlüdür.Evlenmeyi vaad etmiş kişilerin,birbirlerinin evlenme isteğini olumsuz şekilde etkileyecek davranışlardan kaçınmaları da vaade uygun davranma yükümlülüğünün bir başka görünümüdür.**

- **Sadakat yükümüne aykırı davranışlar da , diğer nişanlının nişanı bozması için haklı bir sebep oluşturur ve bu sebeple nişanın bozulması halinde , nişanı bozan tarafa , kusurlu diğer nişanlıdan tazminat isteme imkanı verir (MK 120).**

3. **NİŞANLININ MEDENİ KANUN ANLAMINDA YAKIN SAYILMASI**

- **Medeni Kanun iki yerde bir kişinin yakınlarının korkutulmasını,onlara karşı suç işlenmesini müeyyideye bağlamıştır (MK 151).Bir kimsenin *"…yakınlarından birinin hayatı,sağlığı veya namus ve onuruna yönelik pek yakın ve ağır bir tehlike ile korkutularak"* evlenmesini bir nisbi butlan sebebi saymıştır. MK 510 ise birinci bendinde , *"…yakınlarından birine karşı ağır bir suç işlenmesi"*ni mirastan çıkarma sebebi olarak düzenlemiştir.Her iki maddede geçen yakınlar deyiminin kapsamına nişanlı da girer.**

4. **DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI VE MANEVİ TAZMİNAT İSTEYEBİLME**
    - **Nişanlılardan birinin bir haksız fiil sonucu ölmesi halinde, sağ kalan nişanlı , faile karşı TBK 53'teki şartlar gerçekleşmişse, destekten yoksun kalma tazminatı davası açabilir.Nişanlılardan birinin ölümü üzerine sağ kalan nişanlı,ölüme sebep olan kişiden manevi tazminat isteminde bulunabiir. (TBK 56/2)**
5. **TANIKLIKTAN VE HAKİMLİKTEN KAÇINMA HAKKI**
    - **Nişanlılardan biri,diğerinin davalı ya da davacı olduğu bir davada ya da,nişanlının sanık olduğu bir ceza davasında tanıklık yapmaktan kaçınabilir (HMK 248;CMK 47 b.1) Aynı şekilde,nişanlılardan biri,diğeri ile ilgili davada hakimlikten ya da hakemlikten kaçınabilir.Diğer taraf da sırf bu sebeple hakimi ya da hakemi reddedebilir (HMK 34).**

5. **NİŞANLILIĞIN SONA ERMESİ**
    a. **SONA ERME HALLERİ**
    - **Nişanlılığın sona ermesinden,var olan ve geçerli bir nişanlanmanın sona ermesi anlaşılır.Şayet nişanlının varlığı ve geçerliği için aranan şartlar gerçekleşmemişse ,nişanlılığın sona ermesi değil,hükümsüzlüğü söz konusu olur.**
        1. **EVLENME**
            a. **Nişanlıların birbirleriyle evlenmesi**
            b. **Nişanlılardan birinin bir üçüncü kişi ile evlenmesiü**
                - **Nişanlılardan birinin başka bir kimse ile evlenmesi halinde de nişanlılık sona erer.Ancak bu halde nişan,başkasıyla evlenen nişanlı tarafından haksız olarak bozulmuş olur ve nişanın bozulmasının sonuçları doğar.**
        2. **TARAFLARIN ANLAŞMASI**
            - **Taraflar anlaşarak nişanlılığa son vermişlerse,ortada nişanın bozulaması bulunmadığı için , taraflar maddi ve manevi tazminat isteyemeyecekleri gibi nişanlıların ana ve babaları ya da bunlar gibi hareket edenler de tazminat isteyemezler.Ancak,hediyelerin geri verilmesi istenebilir (MK 122).**
        3. **BOZUCU ŞARTIN GERÇEKLEŞMESİ**
            - **Nişanı haklı sebeple bozan taraf MK 120'den doğan hakları kullanır.Şartın gerçekleşmesinden sonra ise,nişan kendiliğinden sona erdiği için,nişanlıların birbirlerine verdikleri hediyeleri geri vermeleri dışında herhangi bir talep hakları olmadığı gibi , ana ve babaları ya da bunlar gibi hareket eden kimselerin de tazminat isteme hakları yoktur.Ancak onlar da verdikleri hediyeleri geri isteyebilirler.**

4. **EVLENMENİN İMKANSIZLAŞMASI (ÖZELLİKLE ÖLÜM)**
    - **Nişanlılardan biri ölünce nişanlılık sona erer.Nişanlılardan birinin gaipliğine karar verilmesi halinde de nişanlılığın sona erdiğini kabul etmek gerekir.**
    - **Nişanlılardan birinin cinsiyet değiştirmesi de böyledir.Buna karşılık,nişanlılardan birinin , cinsi görevlerini yerine getiremeyecek şekilde yaralanması,sakatlanması,hastalanması,ameliyat geçirmesi evlenme engeli olmadığı için nişanlılığı sona erdirmez.Ancak bunlar,karşı tarafın nişanı bozması için haklı bir sebep oluşturabilir.**
5. **KESİN BİR EVLENME ENGELİNİN MEYDANA GELMESİ**
    - **Nişanlıların evlenmesine imkan bırakmayacak kesin bir evlenme engelinin sonradan ortaya çıkması,örneğin nişanlılardan birinin iyileşmeyecek şekilde akıl hastası olması ya da (rastlanamayacaksa da) nişanlılardan birinin diğerini evlat edinmesi halinde nişanlılık kendiliğinden sona erer.**
6. **NİŞAN BOZMA (BİR TARAFLI OLARAK SONA ERDİRME,NİŞANLANMADAN DÖNME)**
    a. **KAVRAM**
        - **Nişanlılardan biri,nişanlılık ilişkisine bir taraflı irade açıklaması ile son verebilir.Nişan bozma,açık bir irade açıklaması ile olabileceği gibi örtülü bir irade açıklamasıyla da olabilir.Nişanlılığın bu şekilde bir taraflı sona erdirilmesine,nişanlanmadan dönme ya da nişanın bozulması denir. (MK 120)**
        - **Haklı sebep,nişanlıya nişanı bozma hakkı sağlar.Fakat nişanı bozmak isteyen nişanlı lehine haklı bir sebep bulunmasa dahi,nişanlıya yine de nişanı bozma yetkisi tanınmıştır.Ancak bu yetkiyi haklı bir sebep olmadan kullanan nişanlı evlenme vaadini ihlal etmiş olur.Haklı sebep olmaksızın nişanlılık ilişkisine son veren taraf,tazminatla yükümlü olur.**
        - **Şu halde nişanı bozmak iki şekilde olur : Haklı sebeple nişanı bozma ve Haklı bir sebep olmadan nişanı bozma**
            - ***Aradaki fark :*** **Tazminat ödenip ödenmemesi yönünden ortaya çıkar.**
        - **Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve yine ayırt etme gücüne sahip kısıtlılar,nişanlılığı yasal temsilcilerinin rızası olmadan bozabilirler.Çünkü , nişanı bozma kişi kişiye sıkı sıkıya bağlı haktır (MK 16/2).Keza aynı sebepledirki, yasal temsilcinin nişanı bozma yetkisi yoktur.**
        - **Nişan bozulduktan sonra bundan dönmek mümkün değildir.Bozmadan sonra , taraflar nişanlılığın devam etmesi niyetinde iseler,bu niyetlerini açıklamakla yeni bir nişanlanma yapmış olurlar.**
    b. **NİŞAN BOZMADA HAKLI SEBEP**
        i. **HAKLI SEBEP KAVRAMI**
            - **Nişanlılığın devamını ve evlenmeyi,dürüstlük kuralı çerçevesinde bir taraftan beklenemez kılan sebepler nişanı bozmak için haklı sebep sayılır.Haklı sebep,karşı tarafın kusurundan kaynaklanabileceği gibi,her iki tarafın kusurunun bulunmadığı hallerde de söz konusu olabilir.Ancak**

, nişan karşı tarafın bir kusurlu davranışına dayanmaktaysa, bunun sonucu nişanı bozan tarafın tazminat isteme imkanının doğmasıdır.

ii. **HAKLI SEBEP ÖRNEKLERİ**

- **Ekonomik durumun iyice sarsılması,İlişkilerinde yeni bir durumun ortaya çıkması,evliliğin mutlulukla sonuçlanmayacağına ilişkin haklı inanç,Nişanlının ailesine düşkün olması vs…**

iii. **HAKİMİN TAKDİR YETKİSİ**

- **Nişanı bozan tarafın haklı sebebe dayanıp dayanmadığını , nişanı bozmak için gösterilen sebebin yeterli bir haklı sebep oluşturup oluşturmadığını ihtilaf (uyuşmazlık) halinde takdir yetkisi hakime aittir (MK 4).**

c. **HAKSIZ NİŞAN BOZMA**

- **Nişanlılardan birinin,haklı bir sebep olmaksızın ya da kendinden kaynaklanan bir sebeple nişanlılığa son vermesi,nişanın haksız bozulmasıdır.Bu durumda haksız olarak nişanı bozan taraf diğer nişanlıya tazminat ödemek zorunda kalır.**

b. **NİŞANIN SONA ERMESİNİN SONUÇLARI**

i. **GENEL OLARAK**

- **Nişanlılık normal şekilde evlenme ile sona ermişse,artık evlilik ilişkisi hükümleri uygulanacaktır.Nişanlılığın ölüm ile ya da gaiplikle sona ermesi halinde,hediyelerin geri verilmesi ve diğer nişanlının serbest kalması dışında başka bir sonuç doğurmaz.Nişanın haksız olarak bozulması bazı şartlarla maddi ve manevi tazminatla sorumlu olmaya yol açabilir.**

ii. **MADDİ TAZMİNAT**

- **Nişanın bozulması sebebiyle maddi tazminat istenmesi MK 120'de düzenlenmiştir.Söz konusu hükme göre, "Nişanlılardan biri haklı bir sebep olmaksızın nişanı bozduğu veya nişan taraflardan birine yüklenebilen bir sebeple bozulduğu takdirde; kusuru olan taraf,diğerine dürüstlük kuralı çerçevesinde ve evlenme amacıyla yaptığı harcamalar ve katlandığı maddi fedakarlıklar karşılığında uygun bir tazminat vermekle yükümlüdür.Aynı kural,nişan giderleri hakkında da uygulanır.**
- **Tazminat istemeye hakkı olan tarafın anası ve babası veya onlar gibi davranan kimseler de aynı koşullar altında yaptıkları harcamalar için uygun bir tazminat isteyebilirler".**
- **Nişanı haksız yere bozan ya da kusuru ile nişanın bozulmasına yol açan taraf tazminat ödemekle yükümlüdür.**
- **Nişan için yapılan masrafları ve nişanlılık yüzünden uğradığı zararları,yani evlenmenin yapılacağına güvenerek uğradığı zararların tazminini isteyebilecektir.Bu ise müspet değil menfi zararın tazminidir.Kanun sadece zarara uğrayan nişanlıya değil,bazı üçüncü kişilere de tazminat isteme hakkı tanımıştır.**
- **Maddi tazminat isteme hakkı,manevi tazminattan farklı olarak , hiçbir şarta bağlı olmaksızın hayatta devir edilebilir ve miras yoluyla mirasçılara geçer.**

1. **NİŞANLILARIN TAZMİNAT İSTEME HAKKI**
    a. **ŞARTLARI**
        - **Tazminatla sorumlu olacak taraf,hiçbir haklı sebep yokken nişanı bozan ya da nişanın bozulmasına kusuru ile sebep olandır.Buna göre :**
            - **Bir tarafın nişanı bozmasındaki haklı sebebi,diğer tarafın kusurlu davranışı teşkil ediyorsa bu takdirde nişanı bozan karşı taraftan tazminat isteyecektir.**
            - **Bir tarafın nişanı bozmasındaki sebep kendi kusurlu davranışından doğmuşsa,karşı taraf nişanı bozandan tazminat isteyebilir.**
            - **Nişanın bozulmasına neden olan haklı sebep hiçbir tarafın kusuruna dayanmıyorsa,hiçbir nişanlı diğerinden tazminat isteyemez.**
            - **Bir taraf hiçbir haklı sebep yokken nişanı bozmuşsa,diğer taraf tazminat isteyebilir.**
    b. **TAZMİN EDİLECEK ZARAR VE MASRAFLAR**
        - **Ödenecek olan masraflar ve tazmin edilecek zararlar,kusursuz olan nişanlının,nişanlanmanın geçerli olduğuna güvenerek yaptığı masraflardır.Bunun kapsamına önce MK 120/1,c.2'ye göre, nişan masrafları girer.**
        - **İkinci olarak , kusursuz nişanlı , kusurlu nişanlıdan evlenme amacıyla yaptığı masrafların tazminini ister (MK 120/1 c.1). Örneğin oturulacak evin kiralanması,boya ve badana masrafları vb.**
        - **Tazminat istenebilmesinin ikinci şartı,ister nişanlanma için olsun ister evliliğin yapılacağına güvenerek yapılmış olsunlar,bunların dürüstlük kuralına (MK 2) uygun olarak yapılmış olmaları gerekir.Bir masrafın,aşırı olup olmadığı,dürüstlük kuralına uygun olup olmadığı,mahalli adetler,aile gelenekleri ve tarafların sosyal seviyeleri gibi çeşitli unsurlar göz önünde bulundurularak tespit edilir.Fakat,bir masrafın yapılmasına diğer taraf rıza göstermişse,bu masraf aşırı olsa bile,tazminat istenebilir.**
    c. **TAZMİNAT DAVASI**
        - **Tazminat verilmesi gerektiğinde,taraflar tazminat miktarı üzerinde anlaşırlarsa mesele yoktur.Anlaşamazlarsa,hak sahibi olan nişanlı ,diğer nişanlı aleyhine tazminat davası açacaktır.Dava,sorumlu nişanlının anası,babası ya da onlar gibi hareket edenlere karşı açılamaz.Ancak sorumlu nişanlı ölmüşse,davanın onun mirasçılarına karşı açılacağı kuşkusuzdur.Aynı şekilde,nişanın bozulmasından sonra ,hak sahibi olan mirasçı ölürse, dava onun mirasçılarına karşı açılır.**
        - **Davacının iddiası sabit olursa,hakim,takdir yetkisini kullanarak uygun bir tazminata hükmedecektir,yoksa tüm zararın tazmin edilmesine karar vermek zorunda değildir (MK 120/1,c.1).**
2. **ÜÇÜNCÜ KİŞİLERİN TAZMİNAT İSTEME HAKKI**

- **Tazminat isteme hakkına sahip olan nişanlının ana ve babasının ya da onlar gibi hareket eden başka kimselerin tazminat isteyebilmeleri de yukarıda açıklanan aynı şartlara tabidir.Yani davalı,ya nişanı haklı sebep olmadan bozmuş olmalı ya da davalının kusuru yüzünden nişan bozulmuş olmalıdır.**
- **Ana baba ya da onlar gibi hareket edenler,dürüstlük kuralına uygun olarak yaptıkları nişan masrafları ve evlenmenin yapılacağı kanaatiyle yaptıkları masrafları isteyebilirler.Doktrinde kabul edildiği gibi bu masrafların nişanlılar için yapılmış olması gerekir.**
- **Üzerinde durulması gereken bir husus da, ana ve baba gibi hareket eden kimselerden ne anlaşılacağıdır.Bunlar nişan ya da evlenmenin yapılacağı kanaatiyle nişanlılar için masraf yapan kimselerdir.**

iii. **MANEVİ TAZMİNAT**

1. **GENEL OLARAK**
   - **Maddi tazminattan farklı olarak, manevi tazminat isteme hakkı sadece nişanlılara tanınmıştır.Nişanlıların ana ve babaları ya da onlar gibi hareket eden kimseler,nişanın bozulmas sebebiyle MK 121'e göre manevi tazminat isteyemezler.**
2. **MANEVİ TAZMİNAT İSTEMENİN ŞARTLARI**
   a. **NİŞANLILIK,BOZMA İLE SONA ERDİRİLMİŞ OLMALIDIR**
      - **Nişanlılık devam ederken MK 121'e göre manevi tazminat istenmesi,söz konusu olamayacağı gibi , nişanın bozmadan başka sebeple (ölüm,gaiplik,anlaşma) sona ermesi halinde de manevi tazminat istenemez.İrade sakatlığı sebebiyle nişanın bozulması halinde ise,diğer şartlar varsa MK 121 uygulanabilir.**

   b. **TAZMİNAT İSTEYEN NİŞANLININ KİŞİLİK HAKKI BİR ZARARA UĞRAMIŞ OLMALIDIR**
      - **Uğranılan kişisel zararın manevi tazminatın istenmesini haklı kılacak nispette olması gerekir.Önemli olan nişanın bozulması sebebiyle , manevi tazminatı haklı gösterecek derecede bir ihlalin bulunmasıdır.**

   c. **DAVALININ KUSURLU OLMASI**
      - **MK 121,manevi tazminat ödemesi gereken tarafın kusurlu olması gerektiğini açık olarak ifade etmiştir.Bu kusur,çoğu zaman,nişanın bozulmasındaki kusurdur.Ancak kusurun ağır olması şart değildir.Nişanın bozulmasından sonra,fakat nişan bozmaya doğrudan bağlı kusurlu davranışların da MK 121'e dayanılmasına imkan vereceği kabul edilebilir.**
      - **Manevi tazminat isteyecek olan nişanlı,ya hiç kusursuz olacak ya da kusuru,diğer nişanlının kusurundan daha az olacak.**
3. **MANEVİ TAZMİNAT TAYİNİ**
   a. **DAVA HAKKI**
      - **Tarafların manevi tazminat miktarı üzerinde anlaşmaları halinde mesele yoktur.Bu davayı,zarara uğrayan nişanlı açar.Manevi tazminat istemi,kişiye**

sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğu için,sınırlı ehliyetsiz olan nişanlının,davayı açması için yasal temsilcisinden izin alması gerekmez (MK 16/1,c.2). Tam ehliyetsiz nişanlı için,istinaen yasal temsilcinin dava açabileceğinin kabul edilmesi gerekir.

b. **DAVALI**

- **Dava,kusuru olan eski nişanlıya karşı açılacaktır.Başkalarına karşı MK 121'e dayanılarak dava açılamaz.**

c. **TAZMİNAT**

- **MK 121,manevi tazminat olarak sadece uygun miktarda para istenebileceğini öngörmektedir.**

d. **MANEVİ TAZMİNAT İSTEMİNİN MİRASÇILAR TARAFINDAN İLERİ SÜRÜLMESİ VE HAYATTA DEVRİ**

- **MK 25/4'e göre, ancak nişanlı manevi tazminat talebini ileri sürmüş ve ondan sonra ölmüşse,manevi tazminat istemi mirasçılara geçer.Bu ileri sürmenin muhakkak dava yoluyla olması gerekmez.Manevi saldırıya uğrayan nişanlının ,manevi tazminat istemeye yönelik iradesini (ispat edilmesi şartıyla) ölümünden önce herhangi bir şekilde açığa vurmuş olması yeterlidir.**
- **Yine MK 25/4'e göre, manevi tazminat istemenin,talep hakkı olan nişanlı tarafından hayatta bir üçüncü kişiye devri,karşı tarafca kabul edilmiş olmasına bağlıdır.**

iv. **HEDİYELERİN GERİ VERİLMESİ**

1. **GENEL OLARAK**

- **MK 122'ye göre,*"Nişanlılık evlenme dışında bir sebeple sona ererse,nişanlıların birbirlerine veya ana baba ya da onlar gibi davrananların,diğer nişanlıya vermiş oldukları alışılmışın dışındaki hediyeler,verenler tarafından geri istenebilir.***
- ***Hediye aynen ve mislen geri verilemiyorsa sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır".***

2. **HEDİYE KAVRAMI**

- **Nişanlanma ve nişanlılık dolayısıyla ,bir nişanlıya ekonomik değeri olan her türlü kazandırma hediye kavramının içine girer.**
- **Mektup ve fotoğrafların,bir tarafın elinde kalması,diğerinin kişiliğine bir tecavüz teşkil ediyorsa,o zaman hukuken geri verme zorunluluğu vardır.Fotoğraf ve mektupların geri verilmesinin uygun çözüm olmayacağı hallerde,mesele fotoğrafta iki taraf da bulunuyorsa,bunların geri verilmesi yerine yok edilmesi istenebiir.**

3. **HEDİYELERİN GERİ VERİLMESİNİ İSTEMENİN ŞARTLARI**

a. **HEDİYE NİŞANLILIK DOLAYISIYLA VERİLMİŞ OLMALIDIR**

b. **GERİ İSTENECEK HEDİYENİN ALIŞILMIŞIN (MUTAD) DIŞINDA OLMASI**

- **Bir hediyenin alışılmışın dışında olup olmadığını hakim takdir edecektir.**

c. **NİŞANLILIK EVLENME DIŞINDA BİR SEBEPLE SONA ERMİŞ OLMALIDIR**

- **Hediyelerin geri istenmesi kusurlu olma şartına bağlanmadığı için , nişanın bozulmasında kusurlu olan nişanlı (ya da ana babası veya onlar gibi hareket edenler) da verdiği hediyeleri geri isteyebilir.**

d. **GERİ VERMEYİ İSTEME HAKKINA , NİŞANLILAR,ANNE VE BABALAR YA DA ANNE VE BABA GİBİ HAREKET EDEN KİMSELER SAHİPTİRLER**

- **MK 122 dışında kalan kimselerin nişanlılara,nişanlıların birbirlerinin hısımlarına verdikleri hediyeler ile nişanlıların hısımlarının birbirlerine vermiş oldukları hediyeler MK 122 kapsamında istenemezler.Bu kimselerin ya da bu kimselere verilen hediyelerin geri istenebilip istenemeyeceği bağışlama ve sebepsiz zenginleşme kurallarına göre belirlenir.**

4. **GERİ VERME TALEBİNİN NİTELİĞİ VE KAPSAMI**

- **Alışılmışın dışında hediyelerin geri verilmesi talebi ayni değil,şahsi bir davadır.Zira hediyeler verilmekle karşı tarafın mülkiyetine geçmiştir ve verenin o şey üzerinde bir ayni hakkı kalmamıştır.Hediyeyi alan bunu bir üçüncü kişiye devretmişse,hediyeleri geri isteyenin bu hakkını üçüncü kişiye karşı kullanması mümkün değildir.Bu konuda üçüncü kişinin iyiniyetli olup olmaması da rol oynamaz.**

- **Kendisinden hediye geri istenen tarafın geri verme yükümlülüğünün nasıl olduğu MK 122/2 'de düzenlenmiştir.Bu hükme göre, "Hediyeler aynen ya da mislen geri verilemiyorsa,sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanır".Bu hükme göre,hediyeler sadece, *"...aynen bulunmamasının yeterli olmadığı , mislen mevcut ise yine davalının hediyeyi mislen temin edip tazmin etmesi esası eklenerek,mislen ifası mümkün olmayan bir hediye söz konusu ise o zaman bunun yerine değerinin sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre para olarak ödenmesine karar verilmesi kabul edilmiştir"*.Buna göre , hediye ister misli olsun,ister olmasın, malvarlığında bulunmaktaysa aynen geri verilecektir.Misli bir eşyanın malvarlığında bulunmaması durumunda bedeli sebepsiz zenginleşmeye göre verilmeyecektir.Çünkü MK 122/2'ye göre misli olan bir hediyenin , temin edilip verilmesi gerekir.Geri verme borcuna sebepsiz zenginleşme kuralları ancak hediye ister gayri misli ister misli olsun hiçbir şekilde aynen ifa edilemiyorsa,uygulanacaktır.Sebepsiz zenginleşme kurallarının uygulanması halindeyse,elden çıkarmanın iyiniyetli ya da kötüniyetli olmasına göre geri vermenin kapsamı belirlenecektir. (TBK 79-80)**

v. **NİŞANIN SONA ERMESİNDEN DOĞAN TALEPLERİN ZAMANAŞIMI**

- **MK 123'e göre , "Nişanlılığın sona ermesinden doğan talep hakları,sona ermenin üzerinden bir yıl geçmekle zamanaşımına uğrar". Bu hüküm,maddi ve manevi tazminat talepleri ile hediyelerin geri verilmesine de uygulanır.Bunun gibi,sadece nişanlıların değil,onların ana ve babaları ile bu şekilde hareket edenlerin talepleri de MK 123'ün zamanaşımına tabidir.**